

SİGORTA SEKTÖRÜNDE MALİYET ENDİŞESİ!

HAZIRLAYAN:
MEHMET HANİFİ GÜLEL

BU YILIN İKİNCİ YARISINDAN SONRA ARTAN DÖVİZ KURU VE ENFLASYON, DİĞER SEKTÖRLERDE OLDUĞU GİBİ SİGORTA SEKTÖRÜNDE DE MALİYETLERİ OLUMSUZ ETKİLEDİ. KASKO VE TRAFİK SİGORTASI PRİMLERİNDE YÜZDE 20'YE VARAN ARTIŞIN YAŞANACAĞINI BELİRTEN UZMANLAR SİGORTA ŞİRKETLERİNİN ARTAN MALİYETLERİ PRİMLERE YANSITMASININ KAÇINILMAZ OLDUĞUNU VURGULUYOR.

%15.4
ORAN

BU YILIN İLK DOKUZ
AYINDA
KAYDEDİLEN
BÜYÜME

46.6
MİLYAR TL
2017 YILINDA
TOPLAM PRİM
ÜRETİM TUTARI

85.9
MİLYAR TL

DEVLET KATKISI
DAHİL BES'İN
ULAŞTIĞI FON
BÜYÜKLÜĞÜ

7 MİLYON
kişi

BES'TE YER ALAN
KATILIMCI SAYISI

37.8
MİLYAR TL

BU YILIN İLK DOKUZ
AYINDA
TOPLAM PRİM
ÜRETİMİ

Kârlılığın ön planda olduğu bir faaliyet dönemini geride bırakan Türkiye sigorta sektörü, 2017 yıl sonu itibarıyla toplam prim üretimini bir önceki yıla kıyasla yüzde 15 oranında artırarak 46.6 milyar liraya çıkardı. Bu yılın ilk dokuz ayına bakıldığında; hayat dışı branşlarda prim üretimini yüzde 16.6 artışla 32.4 milyar lira seviyesine taşıyan sektör, hayat sigortaları prim üretimini ise yüzde 8.5 artırarak, 5.4 milyar liraya çıkardı. Toplam prim üretiminde, 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 15.4 büyüme kaydeden sektör, 37.8 milyar lira seviyesine ulaştı. Ancak bu yılın ikinci yarısından sonra artan döviz kuru ve enflasyon, diğer sektörlerde olduğu gibi sigorta sektöründe de maliyetleri olumsuz etkiledi. Sigorta şirketlerinin henüz maliyet artışını primlere yansıtmadığını, fakat ortalama üç ay içinde kasko ve trafik sigortası primlerinde yüzde 20'ye varan artışın yaşanacağını belirten uzmanlar, sigorta şirketlerinin artan maliyetleri primlere yansıtmasının kaçınılmaz olduğunu vurguluyor.

Fiyatlarda kayda değer oranda artış yaşandı

Son üç aylık periyotta döviz kurundaki artış göz önünde bulundurulduğunda, oto sigortalarında yurt dışından ithal edilen yedek parça fiyatları, oto dışı sigortalarda reasürans maliyetleri ve sağlık sigortalarında ise medikal cihaz fiyatlarında kayda değer oranda artış yaşandı. Dövizdeki hızlı yükselişin, ağırlıklı ithalata bağlı olan yedek parça fiyatlarını etkilemesi nedeniyle kasko sigortasında önemli bir maliyet artışı ortaya çıktı. Sektörün yüzde 50'sinin kasko

sigortasından oluşması ve artan kurdan dolayı otomobil ve yedek parça fiyatlarının yükselmesi, sigorta şirketlerini zor bir duruma karşı karşıya bırakıyor. Sigorta şirketleri, artan maliyetleri primlere kur veya enflasyonla eş zamanlı olarak yansıtıyor. Bu noktada yedek parça stokları, tedarikçilerle sözleşmeler ve sektördeki rekabet gibi unsurların, artışı geciktiren nedenler

olduğuna dikkat çeken uzmanlar, ancak kur ve enflasyondaki artışın en geç üç ay içinde primlere yansıtacağını ifade ediyor. Geçen dönemde maliyet artışları nedeniyle sektörün, hasar-prim dengesini tutturmakta zorluklar yaşadığını ve mali gelirleri hariç tutulduğunda esas sigortacılık faaliyetinden para kazanamadığını ifade eden sektör temsilcileri, 2019 yılında mali gelirlerin düşmesiyle birlikte teknik kârlılığın tekrar ön plana çıkacağını söylüyor.

2017'de trafik sigortasında maddi hasar 4.5 milyar TL

Türkiye Sigorta Birliği'nden (TSB) edinilen bilgilere göre, 2017 yıl sonu itibarıyla trafik sigortasında yüklenen maddi hasar 4.5 milyar lira olup, bunun yüzde 60'lık bölümünü yedek parça maliyetleri oluşturdu. Kullanılan yedek parçaların yaklaşık yüzde 80'i ithal ediliyor. Aynı dönemde yedek parçaların sektöre olan maliyeti 2.1 milyar lira oldu. Bu yılın Ağustos ayı itibarıyla 2017 yıl sonuna göre TCMB döviz kurları dikkate alındığında, kurun ortalama

yüzde 54 oranında arttığı görülüyor. Söz konusu kur artışlarının sadece yedek parçada maliyetleri yüzde 26 oranında artırdığı hesap ediliyor. Diğer yandan, otomotiv şirketleri tarafından da yaşanan kur artışları nedeniyle işçilik ücretleri artırıldı. İşçilik maliyetlerinde gerçekleşen artış da dikkate alındığında söz konusu maliyet artışının yüzde 35 bandına ulaşacağı öngörülüyor. Uzmanlar, kur riskinden ve maliyetinden kaynaklanan etkinin azaltılabilmesi için trafik ve kasko sigortasında sektörün 2017 yılında ödediği 5.9 milyar liralık yedek parça maliyetinin yüzde 60'ını oluşturan kaporta, tampon, çamurluk ve aydınlatma grubunda kullanılan eşdeğer parçaların Türkiye'de üretilmesi için gerekli desteklerin sağlanması gerektiğini dile getiriyor.

BES'te fon büyüklüğü 85 milyar lirayı geçti

Öte yandan hayat sigortalarına bakıldığında ise bu yılın ilk yarısında, 2017 yılının aynı dönemine göre prim artışı, kredi kartları dahil tüketici kredilerinin gelişimine

paralel bir seyir izliyor. Bireysel Emeklilik Sistemi'nde (BES) katılımcı sayısı 12 Ekim 2018 tarihi itibarıyla 7 milyona, fon büyüklüğü de devlet katkısı dahil 85.9 milyar liraya ulaştı. 1 Ocak 2017 yılında başlatılan otomatik katılım uygulamasıyla sisteme giren çalışan sayısı 5 milyonu, fon tutarı ise 4 milyar lira seviyesini buldu. İlk fazlarda sektör genelindeki cayma oranları beklenenin üzerinde yaşandı. En yüksek cayma oranı, bin adet ve üzerinde çalışmanı olan özel sektör şirketlerinin dahil olduğu ve otomatik katılımın ilk fazı olan Ocak 2017 döneminde meydana geldi. Otomatik katılım da sistemden ayrılanların oranının yüzde 65 gibi çok yüksek bir seviyeye ulaşması, sistemde yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarıyor.

BES'e otomatik katılımı 2019 yılı başı itibarıyla, beş kişi üzeri çalışmanı olan 400 binin üzerinde işveren ve 2 milyonun üzerinde çalışmanın dahil olması bekleniyor. Sistemde çalışanların uzun süre kalma oranlarının yukarıya çekilmesi, gerek emekliliğe yönelik bireysel tasarrufları gerekse milli tasarruf oranlarını yükseltmek için önem taşıyor. Diğer yandan BES'e yeni bir ivme kazandırmak amacı ile 18 yaş altına da bu imkanın sağlanabilmesinin olumlu katkısı olacağını belirten uzmanlar, otomatik katılım uygulamasına dahil olmayan 45 yaş üstü çalışanlar, çiftçiler ve ev kadınlarının yönlendirilmeye devam edilmesinin önemli olduğunu vurguluyor.

Sigorta şirketleri dijitalleşmeye odaklandı

Kredi hayat sigortalarının hakim olduğu hayat sigortalarında, kredilere ilişkin yapılan düzenleme ve kredi hacmi, hayat sigortaları prim üretiminde belirleyici oluyor. Bu bağlamda, Türkiye'de üretimdeki payı düşük olan ihtiyari hayat sigortaları penetrasyonunu artırmak için, bireysel kredilerle bağlantılı hayat sigorta ürünleri dışındaki eğitim sigortası, birikimli ürünler gibi sigortaların yaygınlaştırılması önem taşıyor.

Bu arada teknolojinin hızla gelişmesi, yeni dağıtım kanalları, değişen müşteri davranışları ve bölgesel-küresel regülasyonlar, diğer tüm sektörleri olduğu gibi sigortacılığı da değişime zorluyor. Dijitalleşmenin öneminin artmasına paralel olarak, sigorta şirketlerinin bu değişime ayak

uydurmak için daha fazla kaynak ayırmaya odaklandığını belirten sektör temsilcileri, her geçen gün tanımlanan yeni riskler ile sigortalıların ihtiyaçlarına göre değişen yeni teminat ve ürünlerin sektörde yer almaya başladığına dikkat çekiyor.

Son beş yılda, yıllık ortalama yüzde 18.7 büyüme kaydetti

Yine TSB'den alınan bilgilere göre, sigorta sektörü son beş yılda, yıllık ortalama yüzde 18.7 büyüme kaydetti. Yıl bazında bakıldığında bir önceki yıla göre 2013 yılında yüzde 22.2, 2014 yılında yüzde 7.3, 2015 yılında yüzde 19.6, 2016 yılında yüzde 30.2 ve 2017 yılında ise yüzde 15 büyüme kaydetti. Türkiye sigorta sektörü, 165 milyar lira aktif büyüklüğü ile her ne kadar bankacıktan sonra ikinci sırada gelse de globalde ülke ekonomisinin bulunduğu noktadan daha geride bulunuyor. Ülke ekonomisi 17'nci sırada iken, sigorta sektörü 39'uncu sırada yer alıyor. Buna bağlı olarak kişi başı prim düzeyi ve penetrasyon da gelişmiş ülkelere göre oldukça geri durumda bulunuyor. Sigorta sektörünün GSYH'ye oranı AB'de yaklaşık yüzde 7 ve kişi başı prim ise bin 650 dolar seviyesinde bulunuyor. Bu oran Türkiye'de ise yüzde 1.4 ve kişi başı prim de 149 dolar seviyesinde kalıyor.

Ayrıca sigorta sektörünün ekonomiye arz ettiği fonlar, özellikle Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi ve sermaye piyasasına kanalize edilmiş olup, yüzde 85'i TL cinsinden bulunuyor. Emeklilik fonlarının mevzuat gereği en az yüzde 10'unun; Gayrimenkul Yatırım, Girişim Sermayesi, Alt Yapı Yatırım Fonlarında değerlendirme zorunluluğu, yine emeklilik fonlarının yapısı itibarıyla uzun vadeli oluşu dikkate alındığında, sigorta ve emeklilik sektörünün sermaye piyasalarını derinleştirici ve stabilize edici işlevi bulunuyor.

“SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME, SİGORTA BİLİNCİNİ ARTIRMaktan GEÇİYOR”

Can Akın ÇAĞLAR
Türkiye Sigorta Birliği Başkanı

Finansal piyasaların bankacılıktan sonra en büyük ikinci sektörü olan sigortacılık, icra ettiği kritik fonksiyonları itibarıyla Türkiye ekonomisi için stratejik bir endüstri konumunda bulunuyor. Sektör, 2017 yılında Gayri Safi Milli Hasıla'nın 35 katı tutarında, 107.2 trilyon lira teminat vererek, yatırımların yapılabilmesi ve sürdürülmesinde kritik rol oynamaya devam ediyor. 2016 yılının sonundan itibaren başlayan canlanma ile 2017 yılında Türkiye ekonomisi beklentilerin üzerinde büyüyerek, yüzde 7.4 ile G20'nin en hızlı gelişen ekonomilerinden biri oldu. Sigorta primlerindeki artış, ülke ekonomisindeki gelişmelere paralel seyretmekle beraber, 2017 yılında trafik sigortalarında uygulamaya alınan tarife ve karayolu zorunlu mali mesuliyet sigortasındaki riskli sigortalılar havuzu gibi sektöre özel gelişmeler de sektörün gidişatını şekillendiriyor. 2017 yıl sonu itibarıyla sektörün prim üretimi yüzde 2.7 reel büyüme göstererek, 46.6 milyar lira olarak gerçekleşti.

Bu yılın ilk yarısında yüzde 5.2 büyüme oranı ile büyümeye devam eden ülke ekonomisine paralel olarak sektör de büyümesini sürdürüyor. Yine ilk dokuz ayda hayat dışı sigortalarda, karayolu zorunlu mali

Sektörün sürdürülebilir ve dengeli büyümesini sağlamak sigorta bilincini artırmaktan geçiyor. Birlik olarak başta sosyal medya ve dijital yayınlar olmak üzere tüm iletişim kanallarında yazılı ve görsel medyada sigortanın günlük hayattaki yeri ve işlevlerine dikkat çekip, bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz.

mesuliyet sigortasındaki riskli sigortalılar havuzundan alınan ve mükerrerliğe sebep olan indirekt üretim hariç bırakıldığında, prim üretiminin yüzde 16.6 artışla 32.4 milyar liraya ulaştığı görülüyor. Hayat sigortaları toplam prim üretimi ise yüzde 8.5 artışla 5.4 milyar liraya ulaştı. Hayat branşında önceki dönemlerdeki yüksek büyüme oranlarında etkili olan kredi hacminin durağan hale gelmesi hayat branşındaki büyümeyi sınırlı tutuyor. Hayat ve hayat dışı sigortalar toplam prim üretiminde, bu sonuçlarla prim üretimi 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 15.4 büyüme göstererek, 37.8 milyar liraya çıktı.

“Yılın ilk yarısında yaklaşık 16 milyar TL tazminat üstlenildi”

Sektör, teminat altına aldığı riskler için tazminat ödeyerek, iktisadi faaliyetlerin devamlılığına ve kişilerin korunmasına katkıda bulunuyor. Sigorta sektörü, bu yılın ilk yarısı itibarıyla yaklaşık 16 milyar lira tazminat üstlendi. Ayrıca DASK, TAR-SİM gibi uygulamalar ile devletin yükünü paylaşıyor, etkin risk yönetimi sağlayarak iktisadi girişimleri disipline ediyor; hizmet verdiği yan sektörlerle beraber 200 bin kişiye ulaşan istihdam sağlıyor. Bireysel emeklilik, dahil oluşturduğu 135 milyar liralık fon ile yeni yatırımların yapılabilmesini mümkün kılarak büyümeye destek veriyor. Bu bakımdan, ekonomisi güçlü olan ülkelerde güçlü sigorta endüstrileri de görmek şaşırtıcı değil.

Bu yılın ikinci yarısında ekonomik büyümedeki yavaşlamaya ve gerçekleşen enflasyon oranına bağlı olarak sektörün büyüme ivmesinin geçen yıla göre azala-

cağı, 2017'ye göre yaklaşık yüzde 20 büyü-yerek, 55.8 milyar lira toplam prim üretimi-ne ulaşacağı tahmin ediliyor. 2019 yılında ise Yeni Ekonomik Program'daki görece düşük büyüme hedefi, kredi hacmindeki daralma, ekonomideki sıkışma sektörü-müzün büyümesini yavaşlatacak. Diğer taraftan teminat değerlerindeki döviz kuru ve enflasyona bağlı yükselme primlerde yukarı yönlü bir artış getirecek olup, bu durumun 2019 yılında ekonomideki daralmaya bağlı sigorta penetrasyonundaki muhtemel düşüşü kısmen kompanse edebileceği söylenebilir.

“BES ekonomiye kayda değer katkı sağlıyor”

Bireysel Emeklilik Sistemi'nde (BES) katılımı sayısı 12 Ekim 2018 tarihi itibarıyla 7 milyona, fon büyüklüğü de devlet katkısı dahil 85.9 milyar liraya ulaşmış bulunuyor. 1 Ocak 2017 yılında başlatılan otomatik katılım uygulamasıyla sisteme giren çalışan sayısı 5 milyonu, fon tutarı ise 4 milyar lira seviyesini buldu.

BES, tasarruf seviyesinin yükseltilmesi ve bireylere uzun vadeli, emekliliğe yönelik tasarruf sağlamak amacıyla başladığı 2003 yılından bu yana ekonomiye kayda değer katkı sağlıyor. Özellikle yaşlanan nüfus yapısı nedeniyle sosyal güvenlik sistemlerinin baskı altında olduğu tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de bireysel emeklilik sistemi tasarrufların teşvik edilmesi anlamında önemli bir araç olarak yer alıyor. Bireylerin emeklilik dönemlerine yönelik olarak tasarruf etmeleri emeklilikte yaşam standartlarını korumaları açısından olduğu kadar, ülke ekonomisi için de kritik

önem taşıyor. Bireysel emeklilik sistemleri sermaye piyasalarının derinleşmesine katkıda bulunarak, ekonomiye uzun vadeli kaynak sağlayan bir sistem olarak karşımıza çıkıyor. Hızla büyüyen ekonomilerde uzun vadeli kaynak ihtiyacının, bireysel emeklilik fonları gibi uzun vadeli araçlarla karşılanması spekülasyon sermaye hareketlerinin piyasalar üzerinde olumsuz dalgalanmalar yaratmasına da engel teşkil ediyor.

Ancak bireysel emeklilikte, üçüncü basamak ya da gönüllü bireysel emeklilik planlarına yeni katılımcı sayılarında son iki yıldır belirgin bir azalma görülüyor. 2016 yılından bu yana sisteme dahil olan net katılımcı sayısı yarı yarıya azalma gösterdi. Bu durum, otomatik katılım uygulamasıyla çalışanların sisteme dahil olmasına bağlıyor. Yavaşlamanın temelini; bir yandan üçüncü basamakta doyuma ulaşılması, ama daha önemlisi otomatik katılım ile sisteme dahil olacak olan çalışanların üçüncü basamak emeklilik planlarına girmek yerine otomatik katılımı tercih etmeleri ve otomatik katılıma giren bazı katılımcıların ihtiyarı BES'ten çıkmaları oluşturuyor.

“18 yaş altının katılması BES'e yeni bir ivme kazandıracak”

Otomatik katılım da sistemden ayrılanların oranının yüzde 65 gibi çok yüksek bir seviyeye ulaşmış olması, sistemin köklü revizyona olan ihtiyacını işaret ediyor. Bu konudaki revizyon önerilerimizi yetkili mercilerle paylaştık. Yeni yapılanma sürecinde otomatik katılıma ilişkin yeni düzenlemeler

bekliyoruz. Sistemde çalışanların uzun süre kalması esas olup devam oranlarının yukarıya çekilmesi, gerek emekliliğe yönelik bireysel tasarrufları gerekse milli tasarruf oranlarını yükseltmek için kritik önem taşıyor. Ancak cayma/ayrılma oranlarının aşağıya çekilmesi için sistemde revizyon şart. Diğer yandan üçüncü basamak için de bir takım tedbirler almak gerekiyor. BES'e yeni bir ivme kazandırmak amacı ile 18 yaş altında olanlara da bu imkanın sağlanabilmesi olumlu katkı sağlayacak. Otomatik katılım uygulamasına dahil olmayan 45 yaş üstü çalışanlar, çiftçiler ve ev hanımlarının yönlendirilmeye devam etmesi kritik bir öneme sahip.

“Hasar prim oranlarının yükselmesi bekleniyor”

Kur artışına bağlı değer artışları ile büyümedeki dengelenme eğilimini bir arada düşünmek gerekiyor. Türkiye'de döviz kurlarında yaşanan dalgalanma ile birlikte faiz oranlarındaki artış nedeniyle şirketlerin elde ettiği mali kârlarda da artış yaşanıyor. Bu kapsamda geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında teknik olmayan bölümden teknik bölüme aktarılan yatırım gelirlerindeki artış hayat dışı branşlara katkı sağladı.

Araç yedek parça, tıbbi malzeme gibi sektörün temel maliyet unsurlarındaki ithalat payı, hatta yerli üretimin hammaddesinin ithal olması, sektörün kur artışından etkilenmesi muhtemel önemli kalem olarak yer alıyor. Sektörün malzeme, parça

dışındaki diğer girdi maliyetlerinin de kur artışının enflasyona yansımaları ile kademeli olarak artması bekleniyor. Bu dönemde hasara konu poliçelerin büyük kısmı kur artışından önce düzenlenmiş/primlendirilmiş poliçeler olarak yer alıyor. Özellikle bu poliçelerde alınan primlerin hasarı karşılama düzeyi, öngörülenin altında gerçekleşecek. Mali gelir şüphesiz ki olumlu etki sağlamakta, ancak ileriki dönemlerde hasar prim oranlarının yükselmesi beklenmekte olup, şirketlerin teknik sonuçları üzerinde olumsuz etki yapıyor.

Türkiye sigorta sektörü, 165 milyar lira aktif büyüklüğü ile her ne kadar bankacılıktan sonra ikinci sırada gelse de globalde ülke ekonomisinin bulunduğu noktadan daha geride bulunuyor. Ülke ekonomisi 17'nci sırada iken, sigorta sektörü 39'uncu sırada yer alıyor. Buna bağlı olarak kişi başı prim düzeyi ve penetrasyon da gelişmiş ülkelere göre oldukça geri durumda. Sigorta sektörünün GSYH'ye oranı AB'de yaklaşık yüzde 7 iken, bizde yüzde 1.4 ve kişi başı prim bin 650 dolar iken, bizde ise 149 dolar mertebesinde bulunuyor.

“Bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz”

Sektörün sürdürülebilir ve dengeli büyümesini sağlamak sigorta bilincini artırmaktan geçiyor. Birlik olarak başta sosyal medya ve dijital yayınlar olmak üzere tüm iletişim kanallarında yazılı ve görsel medyada sigortanın günlük hayattaki yeri ve işlevlerine dikkat çekip, bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz. Önümüzdeki dönemde sosyal medyayı sigorta bilincinin ve farkındalığının artırılması için daha da etkin kullanmayı hedefliyoruz. Bu konudaki motivasyonu, Türkiye'deki internet kullanım alışkanlığı son derece yüksek genç kesim oluşturuyor. Yine birlik bünyesindeki iletişim ve strateji komitelerimizle önleyici sigortacılık, sigortada bilinç düzeyinin yükseltilmesi, penetrasyonun artırılması ve sigortacılıktaki gelişmelerin sektörün orta ve uzun vadeli etkileri noktasında sektörel uyumu ve değişimi tetiklemek, farkındalık oluşturmak adına çalışmalar yapılıyor. Amaç tüm sektörleri etkileyen dijitalleşme ve Endüstri 4.0 ile yaklaşan yeni döneme, yeni trendlere kuşak değişimin getirdiği sosyokültürel değişimlere sektörün tüm paydaşları olarak hazır olmak.